

การดำเนินงานรายตำบล (TSI)

ตำบลห้วยข้าวเก่า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา มหาวิทยาลัยพะเยา

ศักยภาพตำบล

ประเมิน (ก่อน) : ตำบลที่อยู่รอด

ประเมิน (หลัง) : ตำบลมุ่งสู่ความยั่งยืน

ข้อมูลพื้นที่ตำบล

เขตพื้นที่ ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลล่อ ตำบลห้วยผางาม อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ทิศใต้ ติดกับ ตำบลจุน อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลห้วยงาม อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลห้วยลาน ตำบลป่าซาง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา หมู่บ้านและประชากรของตำบลห้วยข้าวเก่า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา มีทั้งหมด 12 หมู่บ้าน และมีครัวเรือน 2,076 ครัวเรือน รวมประชากรทั้งหมด 4,576 คน แบ่งเป็นเพศชาย 2,211 คน เพศหญิง 2,365 คน ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลห้วยข้าวเก่าประกอบอาชีพ ทำนาและรับจ้างทั่วไป

TPMAP ความต้องการพื้นฐาน 5 มิติ

จากความต้องการพื้นฐาน 5 มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ ด้านการศึกษา ด้านรายได้ และด้านการเข้าถึงบริการรัฐ ตำบลห้วยข้าวเก่ามีความต้องการพื้นฐานในด้านรายได้มากที่สุด ในขณะที่อีก 4 มิติ นั้น ประชากรได้รับความต้องการในระดับที่เพียงพอแล้ว การพัฒนาพื้นที่ทางโครงการต้องการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน จากการสำรวจในพื้นที่ตำบลห้วยข้าวเก่ามีการทำเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ เพื่อแก้ปัญหาด้านรายได้ของเกษตรกร มี 2 ทางเลือก คือการลดรายจ่าย กับการเพิ่มรายได้ ดังนั้นทางโครงการได้ให้ความสำคัญกับการทำเกษตรกรรมด้วยวิถีกรรมธรรมชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการลดรายจ่าย และการเพิ่มรายได้ นอกจากนี้ยังลดการใช้สารเคมี และฟื้นฟูสภาพดิน โดยการนำวัสดุที่เหลือใช้จากการทำเกษตรกรรมนำกลับมาใช้ใหม่ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาพื้นที่

โจทย์พื้นที่

เนื่องจาก วิถีชีวิตของชาวบ้าน ตำบลห้วยข้าวเก่า ส่วนใหญ่นั้นเป็นการประกอบอาชีพโดยใช้เตาอังไถ่ อาจทำให้เกิดการสิ้นเปลืองด้านค่าใช้จ่ายที่ต้องหาซื้อถ่านค้ำอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการนำ เตาเบ็บชี มาประยุกต์ใช้กับชาวบ้านในตำบลห้วยข้าวเก่า เพื่อที่จะได้สามารถผลิตถ่านไบโอชาร์ ขึ้นมาได้โดยการนำ เศษกิ่งไม้ ใบไม้ มาผ่านกระบวนการให้ความร้อนเพื่อเปลี่ยนเป็นถ่านไบโอชาร์

กิจกรรมที่ดำเนินการ

ตำบลห้วยข้าวเก่าได้ดำเนินการจัดกิจกรรมทั้งหมด 5 กิจกรรม ดังนี้

1. การประยุกต์ใช้ เตาเบ็บชี สำหรับผลิตแก๊สหุงต้ม และถ่านไบโอชาร์
2. การสร้างมาตรฐานการผลิต สำหรับการผลิตทางการเกษตร
3. การจัดการองค์กรเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับกลุ่มเกษตรกร
4. การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตเพื่อเพิ่มศักยภาพกลุ่มเกษตรกร
5. กิจกรรมการพัฒนากระบวนการแบบบูรณาการสำหรับกลุ่มเกษตรกร

กลไกการดำเนินงาน

การมีส่วนร่วมของประชากรกลุ่มเป้าหมายและ 4 องค์กรหลักได้แก่ เทศบาลตำบลห้วยข้าวเก่า กลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้าน มหาวิทยาลัยพะเยา และเพจโร่นาปภาวรินทร์ ร่วมกันเรียนรู้วิธีการประยุกต์ใช้เตาเบ็บชี สำหรับการผลิตแก๊สหุงต้ม และถ่านไบโอชาร์ ร่วมกับภูมิปัญญาชาวบ้าน ตำบลห้วยข้าวเก่า

ผลลัพธ์

1. การจ้างงาน (45 อัตรา) ประกอบด้วย
  - บันทึกตจบใหม่ 22 อัตรา , นักศึกษา 12 อัตรา , ประชาชน 11 อัตรา
2. การพัฒนาทักษะ 4 ด้าน ประกอบด้วย
  - ทักษะด้านการเงิน (Financial Literacy), ทักษะด้านสังคม (Social Literacy), ทักษะด้านดิจิทัล (Digital Literacy), ทักษะด้านภาษา (Language Literacy)
3. การยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ
  - ตำบลห้วยข้าวเก่า ได้เลือกวิธีการยกระดับเศรษฐกิจ โดยร่วมกับ กลุ่มชาวบ้านในตำบลหงส์หิน ร่วมกันเรียนรู้การประยุกต์ใช้เตาถ่านเบ็บชี แทนการใช้เตาอังไถ่ เพื่อที่จะสามารถลดค่าใช้จ่ายในการซื้อถ่านค้ำ ทั้งนี้เตาเบ็บชีสามารถผลิตแก๊สหุงต้ม และถ่านไบโอชาร์ไว้ประกอบอาหารได้อีกด้วย นอกจากนี้ทางโครงการยังมีการให้ความรู้เรื่องการทำเกษตรด้วยวิถีกรรมธรรมชาติ เพื่อลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้ให้กับคนในตำบลห้วยข้าวเก่า
4. การจัดทำข้อมูล Thailand Community Data (TCD) จำนวน 894 ข้อมูล

ผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจ

1. รายได้ที่เพิ่มขึ้น
  - รายได้ของตำบลเพิ่มขึ้น
  - เฉลี่ยร้อยละ 1.91
  - รายได้ของตำบลเพิ่มขึ้น
  - เฉลี่ย 270,900 บาท/ ปี
  - รายได้ของตำบลเพิ่มขึ้น
  - เฉลี่ย 130.49 บาท/ ครัวเรือน
2. การเพิ่มผลิตภาพ (productivity)
  - ต้นทุนของตำบลลดลง
  - ค่าเฉลี่ยร้อยละ 1.03
  - ปริมาณผลผลิตของตำบลที่เพิ่มขึ้น
  - ค่าเฉลี่ยร้อยละ 7.54

ผลลัพธ์เชิงสังคม

1. เกิดการจ้างงานที่ตอบสนองต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่
2. การย้ายถิ่นฐานเพื่อออกไปทำงานลดลง
3. เกิดความร่วมมือในการพัฒนาระดับตำบลในเรื่องของ การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม
4. เกิดการผลิตของผู้นำชุมชนในการสร้างอาชีพเพื่อความยั่งยืนให้แก่ประชาชน

ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาในโครงการระยะที่ 1 พบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด19 ไม่คลี่คลาย ยังมีการว่างงานเป็นจำนวนมาก แนวทางของโครงการที่ดำเนินการอยู่ อาจต่อยอดให้เกิดการว่างจำหน่ายได้จริง ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้เกิดโครงการระยะที่ 2 หากปรับกระบวนการดำเนินการโครงการให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้นอาจทำให้มีการดำเนินการได้รวดเร็วในการพัฒนาชุมชนต่อไป

ผู้รับผิดชอบ : รองศาสตราจารย์ ดร.ธนกร ชมภูรัตน์

เบอร์ติดต่อ : 09 6974 0492 หน่วยงาน : คณะวิศวกรรมศาสตร์